

Nugiussid ei ole kadunud

REPRO

Nugiussid ehk helmindid on kohastunud elama selgroogsete, sh inimeste, parasiitidena.

Eriti levivad nugiussid troopilistes maades, kus süüakse palju tooreid mereande. Eestis elavad ümarussid (solge, piuglane, naaskelsaba) ja lameussid (paeluss, laiuss).

Solge, piuglane ja naaskelsaba on üheperemehelised, teistel on erinevatel eluperioodidel vaheperemehed.

Solge – üks kõige sagedasemaid

Üks sagedasemaid inimese seedekulglasid parasiite on solge. Ta on värvilt valkjane, emaste pikkus ulatub 40 cm-ni, isased on lühemad. Munadest, mis on sattunud pinnasesse, arenevad vastsed. Inimese organismi pääsevad nad suu kaudu. Allaneelatud munad vabanevad sooles kestast, tungivad peensoole limaskestast ja seal vereringesse.

Maksa ja südame kaudu jõuavad nad kopsuvereringesse. Vastsed tungivad bronhidesse, kust nad röga kaudu köhitakse ning nii mõnigi kord uuesti alla neelatakse. Emade solge võib muneda ööpäevas isegi kuni 20 000 muna. Need satuvad roojaga mulda, kus neist arenevad teise järgu vastsed.

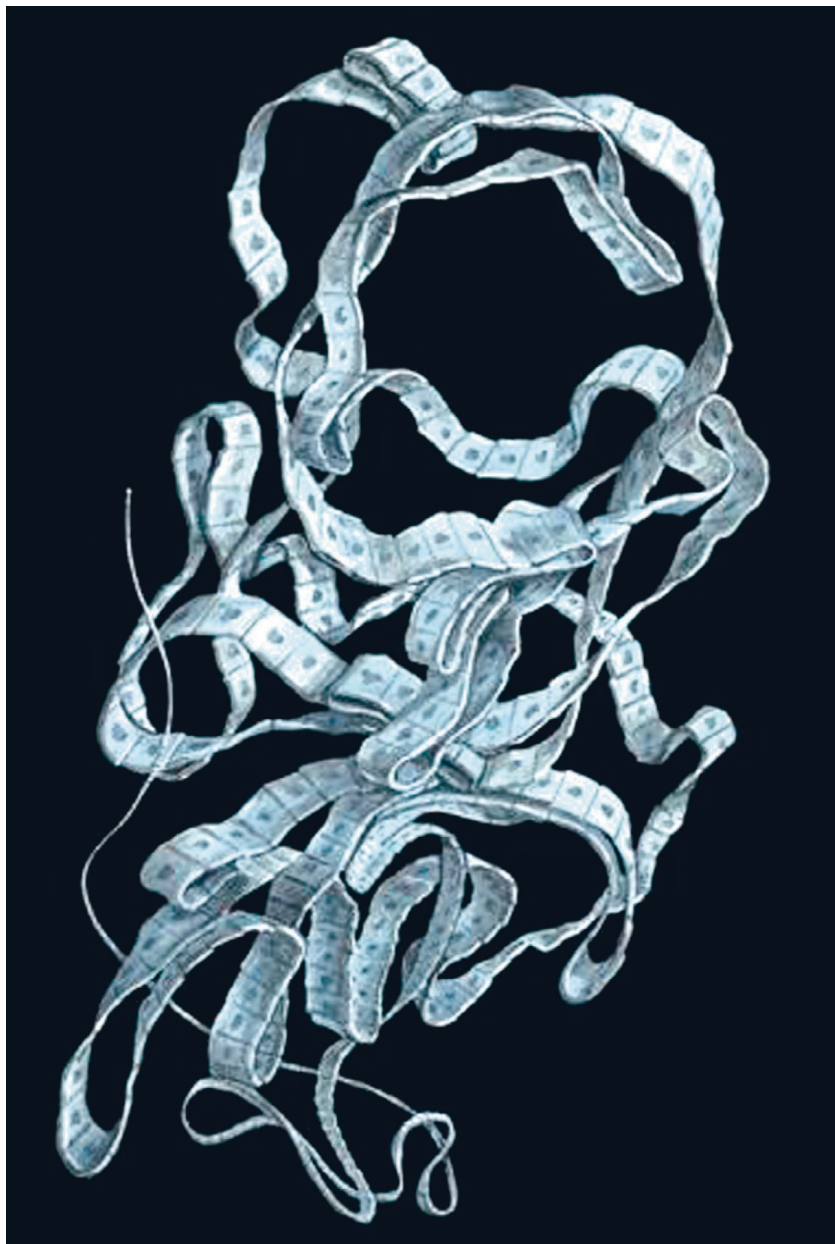
Kui organismis elab üks solge, ei pruugi inimene seda üldse tunda. Solkmed põhjustavad mõnikord iiveldust, valu, kõhupuhitust, harva tekitavad ägedat sapipõieepõletikku, pankreatiiti, soolemulgustust või -sulgust.

Solkmed levivad saastunud kätega, nakatunud juurvilja ja aedmarjadega, mida on väetatud inimeste väljaheidetega, samuti saastunud veega. Solkme mune võivad toidule kanda ka kärbsed.

Naaskelsaba ehk linaluu-uss

Naaskelsaba nimetatakse ka linaluu-ussiks ehk maatussiks. Põhjustab sügelust lahkliha ja päraku piirkonnas, mistõttu inimene on sunnitud end kratsima.

Naaskelsaba on 1–1,2 cm pikkune. Kui viljastatud munad satuvad suhu, siis inimene nakatub. Peensooles ilmuvad munadest vastsed. 2–6 nädala jooksul saavutavad nad suguküpsuse. Viljastatud emased migreeruvad öösel

Laiussi võib saada toorest või pooltoorest kala süües.

pärakut ümbritsevatele nahavoltidele ja munevad sinna.

Kratsimisel jäävad munad küüntele alla, kust võivad sattuda suhu. Naaskelsabad levivad pesemata käte, laste mänguasjade, esemete ja pesuga. Võivad levida ka tolmu ja juhu kaudu, juhul kui selles leidub mune – tolmu neelatakse koos süljega alla.

Piuguss toitub verest

Parasiit on värvilt hallikas ja 3–4 cm pikkune. Uss kinnitub esiosaga sooleseinale, läbib selle limaskestast ja toitub inimese verest. Levib rohkem

maades, kus inimväljaheiteid kasutatakse väetisena. Eestis esineb seda haigust harva ja kui, siis lastel. Nakatatakse suu kaudu. Kui parasiit on organismis palju, põhjustab see kõhuvalu, nõrkustunnet, verist kõhulahtisust ja kaalukaotust.

Piugussi ennetamiseks peske käsi.

Keeritsuss varitseb salakütte

Parasiidid paiknevad loomade lihastes. Inimene nakatub liha süües, kui selles leidub elusvastseid.

Paljud metsloomad, eriti metssead ja karud, on keeritsussi kandjad. Na-